

Literatura

- Válka, J. 1992: Od husitství do Bílé hory. In: V. Nekuda (ed.): *Uherskohradištsko*. Uherské Hradiště: Slovákcké muzeum, 205–219.
- Zemek, M. 1992: Místopis: 48. Nedakonice. In: V. Nekuda, (ed.): *Uherskohradištsko*. Uherské Hradiště: Slovákcké muzeum, 586–590.
- Žákovský, P. 2011: Zhodnocení kovových artefaktů z Nedakonice. Příspěvek k lokalizaci husitského Nového Tábora. *Archaeologia historica* 36(2), 485–521.

Summary

An archaeological watching brief during construction work in Nedakonice (Uherské Hradiště District) monitored a cultural layer dated by the pottery finds to the 13th–17th centuries. Several fire layers, the remains of the modern period masonry in the park south of the church and destroyed stone constructions (Fig. 63) were documented. A sandstone bridge over the mill-race in 'Mlýnské' field is from the modern age (Fig. 64).

Dana Menoušková

Obora (k. ú. Obora u Boskovic, okr. Blansko) „Sedliska“.

Mladohradištní období (RS4). Hutnický areál. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Technické muzeum v Brně.

Lokalizace: WGS-84: 49.4611306N, 16.6065961E

Dne 18. 11. 2021 byl na rozhraní katastrů obcí Obora a Jablonňany, v trati „Sedliska“, uskutečněn povrchový sběr s cílem ověřit archeologické doklady raně středověké železářské produkce indikované zde již dříve uskutečněnými povrchovými průzkumy (Pleiner 1958; Procházka, Štrof 1986, 261–262).

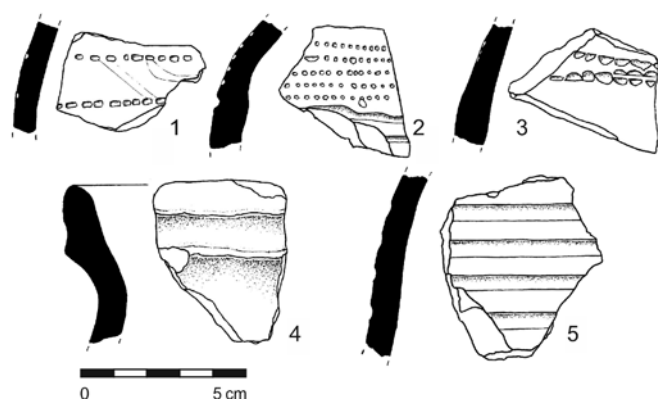
V rámci akce se podařilo nasbírat přes 600 artefaktů pravěkého až středověkého stáří. Soubor datovatelný do raného středověku zahrnoval především železářskou strusku (celkem 399 ks o váze přes 5 kg) a železnou rudu (81 ks o váze přes 4 kg; obr. 65: 3). S železářskou produkcí souvisí také nález dvojice fragmentů keramických dyzen. V prvním případě se jedná o dyznu z hrubozrnného materiálu dochovanou v délce 6,3 cm, silou stěny v rozmezí 14,5–19 mm a ústím zahlceným struskou (obr. 65: 1). Ve druhém případě jde o menší zlomek o délce 3,5 cm a o síle stěny zhruba 9–17 mm (obr. 65: 2). Oba kusy lze řadit mezi dyzny tlustostěnné, tradičně datované do mladohradištního období (Souchopová 1979, 81–82; 1986, 32). Třemi drobnějšími fragmenty a jedním masivnějším kusem o tloušťce přes 2 cm (obr. 65: 7) byla doložena také přítomnost pyrotechnologického zařízení, přičemž u jednoho z kusů se zachovala i část dyznového otvoru. V souboru keramických střepů obsahujícím též pravěké fragmenty dominuje skupina (přes 50 ks) z pozdně hradištního období, tzn. období konce 12. století a 1. poloviny 13. století (obr. 66; keramika byla analyzována R. Procházkou z Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i.).

Naprostou většinu získaných artefaktů je možno klasifikovat jako asfaltovou strusku se stopami zatuhlých stružek s hladkou vrchní stranou tmavě šedé až černé barvy a světlejší spodní stranou obsahující drobné kamínky a kousky mazanice (373 ks o váze kolem 4,5 kg; obr. 65: 4). Je jí tedy možno poměrně bezpečně identifikovat jako hutnickou odpichovou strusku (cf. Hauptmann 2021, 233–235). Odpich strusky na lokalitě potvrzují nálezy exemplářů drobných struskových kapek (obr. 65: 5). Z tohoto souboru se vymykají pouze tři exempláře o celkové váze 273 g (obr. 65: 6), které je možno klasifikovat jako kovářskou strusku (typickým tvarem jsou plankonvexní slitky

Obr. 65. Obora. Vybrané artefakty. 1, 2 – Fragment keramické dyzny; 3 – železná ruda; 4, 5 – hutnická odpichová struska; 6 – pravděpodobně kovářská struska; 7 – fragment pyrotechnologického zařízení. Foto R. Mikulec.

Fig. 65. Obora. Selected artefacts. 1, 2 – Fragment of a tuyere; 3 – iron ore; 4, 5 – tapped slag; 6 – probably smithing slag; 7 – a fragment of a metallurgical device. Photo by R. Mikulec.

Obr. 66. Obora. Charakteristický pozdně hradištní keramický materiál (konec 12. – 1. polovina 13. století). Kresba K. Augustinová.

Fig. 66. Obora. Characteristic Late Hillfort (from the late 12th century to the first half of the 13th century) ceramic finds. Drawing by K. Augustinová.

a jejich zlomky formující se z okují na dně kovářské výhně; Pleiner 2000, 255; Hauptmann 2021, 244). Nicméně úplně vyloučit nelze ani její původ ve vyhřívací výhni (Hauptmann 2021, 244). U malého množství strusek se kontext jejich vzniku nepodařilo jednoznačně určit (19 ks o váze kolem 0,5 kg).

Výše charakterizovaný artefaktový soubor je v kontextu dosud známých nálezů z Boskovické brázdy poměrně objemný a umožňuje relativně bezpečně identifikovat hutnickou dílnu, která na trati Sedliska působila v období od konce 12. století do první 13. poloviny století. Dílna využívala pokročilejší typ hutnické pece, umožňující odpouštění strusky. Hutnění železa bylo také nejspíše přímo na místě doprovázeno dalšími kroky jeho zpracování, tj. vyhríváním železné houby, případně kovářským zpracováním.

Literatura

- Hauptmann, A. 2021:** *Archaeometallurgy – Materials Science Aspects. Natural Science in Archaeology.* Cham: Springer.
- Pleiner, R. 1958:** *Základy slovanského železářského hutnictví v českých zemích. Vývoj přímé výroby železa z rud od doby halštatské do 12. věku.* Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.
- Pleiner, R. 2000:** *Iron in Archaeology: The European Bloomery Smelters.* Praha: Archeologický ústav AV ČR.
- Procházka, R., Štrof, A. 1986:** Železářská sídliště u Jabloňan. *Regionální sborník okresu Blansko* 86, 59–64.
- Souhopová, V. 1979:** *Hutnictví železa v 9.–11. století na území ČSSR ve světle nových výzkumů.* Rkp. disertační práce. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Filozofická fakulta. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Souhopová, V. 1986:** *Hutnictví železa v 8.–11. století na západní Moravě.* Studie Archeologického ústavu ČSAV v Brně XIII(1). Praha: Academia.

Summary

A relatively large artefact assemblage (Fig. 65, 66), which was obtained during a survey in Obora u Boskovic – ‘Sedliska’ field (Blansko District) in 2021, helped to identify an iron-working site from the late 12th and the first half of the 13th century. An advanced type of furnace allowing the slag to be drawn off was used there. The pig iron was probably processed and worked directly at the site (at least the basic processing).

Roman Mikulec, Michal Hlavica, Ondřej Merta

Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov)

Ul. Náves č. p. 4, parc. č. 797.

Pozdní středověk, novověk. Vesnice/městečko. Náhodný zásah/nález. Průzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezkyne.

Lokalizace: WGS-84: 49.2549411N, 16.7401533E

V roce 2008 došlo k náhodnému nálezů souboru keramických střepů pozdně středověkého až novověkého stáří v domě č. p. 4 v ulici Náves (Pavloň 2021). Podle majitelky nemovitosti a nálezkyne paní H. K. byl při rekonstrukci interiéru sanován terén pod podlahou a při odtěžení hlíny a suti narazili dělníci na kamennou strukturu kruhového tvaru s více než jedním metrem v průměru. Uvnitř struktury bylo nespécifikované množství keramických střepů. Většina byla již dělníky odtěžena, ale nálezkyne se podařilo zachránit menší soubor, který poskytla autorovi zprávy k nahlédnutí. Kamenná struktura nebyla zničena, pouze překryta izolačními vrstvami budované podlahy. Soubor nálezů obsahuje hrubší keramiku s příměsí slídy, tenkostěnnou keramiku z jemnějšího těsta a keramiku s glazurou na vnitřní straně nádob. Na základě jejího charakteru lze keramiku zařadit do širšího období od pozdního středověku po raný novověk. Místo nálezů se nachází v centru původní obce Ochoz a lze tedy předpokládat, že kamenná struktura popsaná nálezkyň i keramický soubor souvisejí se starším domem, který předcházel současnému stavení.

Literatura

- Pavloň, T. 2021:** *Ochoz u Brna 2021, Náves č.p. 4, náhodný nález.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202200118. [cit. 2022-02-18]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky, <https://digiarchiv.aiscr.cz/id/M-TX-202200118>.

Summary

High medieval and modern period pottery was found during the floor reconstruction at 4 Náves Street in Ochoz u Brna (Brno-Country District) in 2008.

Tomáš Pavloň

Olbramovice (k. ú. Olbramovice u Moravského Krumlova, okr. Znojmo)

„Leskoun“.

Novověk – industriální období. Neurčený areál. Průzkum detektorem kovu. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0101522N, 16.3598403E

V průběhu další etapy prospekci v roce 2021 v předpolí kamenolomu u polohy „Leskoun“ byly na severních svazích, již mimo areál pravěkého opevnění, zjištěny pouze artefakty středověkého, novověkého a recentního stáří (mince, zemědělské nástroje, lovecké projektily, střepiny těžké munice). Pravěké osídlení v tomto prostoru nebylo zjištěno ani během sondáže v roce 1992 (Štrof et al. 1992; Parma 2021).

Literatura

- Parma, D. 2021:** Olbramovice (k. ú. Olbramovice u Moravského Krumlova, okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 62(2), 240–241.
- Štrof, A., Vitula, P., Salaš, M., Čížmářová, J., Kundera, L. 1992:** Zjišťovací výzkum na hradisku Leskoun u Olbramovic (okr. Znojmo). *Přehled výzkumů* 1992, 85–87.

Summary

Medieval to modern period metal artefacts were found in 2021 during a survey in the vicinity of the quarry in Olbramovice u Moravského Krumlova – ‘Leskoun’ field (Znojmo District).

David Parma

Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc)

„Horní Rybník“, parc. č. 42/13.

Raný středověk, vrcholný středověk. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.6052719N, 17.2627086E

Po dobu několika let prováděl autor příspěvku západně od Klášterního Hradiska terénní prospekci. V poloze „Horní Rybník“ identifikoval dvě místa s kumulací archeologických nálezů. První se nacházelo v uličce mezi zahrádkami v okolí bodu WGS-84: 49.6062636N, 17.2639606E a druhé u západního břehu zaniklého rybníka přibližně v místech bodu WGS-84: 49.6047728N, 17.2639175E. Podařilo se zde zachytit keramiku z raného středověku, vrcholného středověku a raného novověku.